Duše a „péče“ o ni

Patočka udělal hodně pro to, aby toto spojení, totiž „péče o duši“, u nás nejen zakotvilo a zdomácnilo, ale aby se dokonce stalo jakýmsi novým sloganem. Původně ovšem jde o Platóna a o jeho „*epimeleia tés psychés*“, a mně se zdá, že onu *epimeleia* překládat jako „péči“ není zrovna nejšťastnější (v češtině je toto slovo dost zatíženo). Jde spíš o starost (německy Sorge) resp. (aby to nebylo příliš zatíženo pocitovostí) starání se, pracování na (vlastní) duši, tedy nikoli pouhé opečovávání. Ta „péče“ či „starost“ o duši totiž cílí k tomu, aby duše byla lepší a lepší, ba co nejlepší, nikoli o to, aby byla „zachována“. Podobně ostatně „péče o obec“ neznamená opečovávání obce, aby byla, aby zůstala, aby se nepoškodila, ale je to praktické ustavičné starání se o to, aby byla dobrá, aby žila, aby se v ní dobře žilo. To znamená, že vlastním cílem „péče o obec“ není sama obec, ale ti, kdo v ní žijí – těm se v ní má dobře žít. Podobně je tomu i s tou duší: vlastním cílem „péče o duši“ také není duše sama, ale to, jaký je život člověka, především pak jaké plody to „vychovávání“ a „vylepšování“ duše může a má mít. [Musíme ostatně mít stále na paměti, že spojení slov „péče o duši“ je historicky velmi významně spojeno s překladem Kralických, totiž se slovy\ Ježíšovými, že kdo by o svou duši pečoval (kdo by ji hledal, kdo by ji našel), ten ji ztratí, ale kdo ji ztratí pro něho, ten že ji najde (Mt 10,39; Mk 8,35; Lk 9,24 a 17,33). Soulad tu můžeme najít jen pod tou podmínkou, že budeme náležitě interpretovat, co máme vlastně na mysli, když mluvíme o „duši“; starého Platóna se v té věci bohužel ve všem držet nemůžeme, aspoň jak já mám za to: já prostě nemohu držet představu či myšlenku jakési nesmrtelné duše, aspoň trošku podobné těm nesmrtelným ideám, mezi něž původně patřila, ale pak nějakým nedopatřením ze světa idejí vypadla a byla uvězněna v těle, a tam aby čekala na to, až bude opět osvobozena.]

(Písek, 120427-1.)